

Jonas Karlson

RAČUN

Preveo sa švedskog
Nikola Perišić

■ Laguna ■

Naslov originala

Jonas Karlsson

FAKTURAN

Copyright © Jonas Karlsson 2014

Published by arrangement with Salomonsson Agency.

Translation copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA



Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

RAČUN

1

Iznos je bio neverovatan, 5.700.000 kruna. Prosto nisam mogao da ga shvatim ozbiljno. Pretpostavio sam da u pitanju mora biti jedna od onih lažnih računa o kojima čujete na televiziji i u novinama. Postoje beskrupulozne firme koje na prevaru otimaju novac, najčešće od starijih ljudi.

Ali mora se priznati da je izgledala kako treba. Logo-tip mi je delovao kao pravi. Ipak, nisam sasvim siguran, jer retko dobijam poštu, izuzev uobičajenih računa. A ovaj je manje-više izgledao upravo tako. Ako izuzmemo iznos. Masnim slovima je pisalo WRD, a tekst o uslovi-ma plaćanja bio je verodostojno formulisan. Baš onim suvim, hladnim tonom koji vlasti uvek koriste.

Ako je ovo zaista ozbiljno, mora da je došlo do ogromnog nesporeda. Sigurno me je neka mašina

pomešala sa nekim velikim preduzećem ili može biti stranim konzorcijumom. 5.700.000 kruna. Ko još dobija tolike račune? Zasmejala me je pomisao da bi neko greškom mogao da plati toliki novac i jednostavno pusti da sve ostane na tome.

Popio sam čašu soka, natrpao nešto reklamnih letaka u kesu za papir namenjen reciklaži, gde su se već nalazili svi reklamni prilozi i informativne brošure koje su nekim čudom uspele da se probiju pored table sa natpisom „Reklame – ne hvala“, obukao sako i otišao na posao.

Radio sam sa nepunim radnim vremenom u video-klubu za entuzijaste. Nas dvojica smo se naizmenično smenjivali tamo po tri dana u nedelji, slali narudžbine, sortirali filmove koji pristignu, upisivali ih u katalog i ređali na police. Ponekad, s vremena na vreme, morao sam da pomognem mušteriji da pronađe neki film ili objasnim zašto neko specijalno izdanje sa dodatnim materijalom još nije stiglo, ili možda zašto ne sadrži baš ovaj ili onaj intervju koji je mušterija videla na internetu i za koji smatra da u najboljem svetlu predstavlja tvorca filma, što je mušterija, bilo da je muško ili žensko (najčešće muško), bila spremna da mi naširoko objasni, ako me zanima da čujem. Ali ja sam uglavnom samo stajao tu i mislio na nešto drugo.

Usput je bilo pomalo vetrovito, ali je u principu vreme već bilo za sako, i većina drveća je sasvim solidno olistala.

Hodao sam razmišljajući o računu i pitao se kako su došli baš do mog imena i adrese. Jesu li jednostavno uzeli prvo koje im se našlo pod rukom? Ili možda postoji neko drugi sa skoro istim podacima?

Izlog lokala bio je prekriven žutozelenom mrenom od polena i vrata su se malo teže otvarala. Zapravo i nije bilo važno kako ćemo podesiti zatvarač vrata. Uvek bi se otvarala ili teško ili bi ih pomerio i najmanji povetarac. Danas su se zaustavila negde na pola puta.

Osetio sam da mi se cipele lepe za pod dok sam išao prema pultu da okačim sako na čiviluk ispod njega. U maloj čajnoj kuhinji iza kase zagrejavao sam vodu za kafu u lončetu. Na dnu je bilo nečeg zagorelog, i Tomas, koji je radio ostalim danima, govorio mi je kako nikada ne bi pio iz takvog lončeta, ali ja to nisam smatrao naročito opasnim. U stvari naprotiv, dodavalo je malo karaktera inače prilično bljutavom napitku.

Nekoliko puta sam pritisnuo procep koji je bio vidljiv na vratima donjeg ormančića, pošto im je nedostajao jedan od onih magneta. Svaki put bi se ponovo otvorila za centimetar-dva. Naposljetku sam uzeo parče samolepljive trake, smotao je i prilepio sa unutrašnje strane procepa. Sada je držalo.

Filmovi vraćeni prethodne nedelje ležali su u korpi ispod kase jer je Tomasa mrzelo da ih vrati na policu. Seo sam i posmatrao ih dok sam čekao da kafa bude gotova.

Bio je tu jedan Kjubrik, jedan Godar i *Španski zatvorenik* Dejvida Mameta. Okrenuo sam kutiju i pročitao šta piše na poledini. Gledao sam ga davno. U to doba sam bio sa Sunitom, velikom ljubavlju mog života, i nadmetali smo se prikazujući jedno drugom svoje omiljene filmove. Čak i ne znam da li smo ga odgledali do kraja. Njoj se nije naročito svideo.

Kada je kafa bila skuvana, našao sam i malo mleka u frižideru, starog tek koji dan. Dodao sam ga u kafu i pio dok sam ređao filmove na policu.

Na povratku za pult ponovo sam osetio nešto lepljivo pod nogama. Pretpostavljao sam da je neko prosuo koka-kolu ili nešto slično, jer gde god da pođem, cipele su mi se lepile za linoleum. U stvari, zvučalo je baš zabavno. Davalo je neki ritam kretanju.

Neko vreme sam sedeo za pultom i razmišljao o mogućnosti da je neko drugi preuzeo moj identitet, da ga je ukrao ili kako se već kaže. Da je nešto naručio, a zatim pustio da firma meni ispostavi ogroman račun. Ali šta se to može naručiti a da košta 5.700.000 kruna? Izgleda da bi trebalo nekako bolje kontrolisati takve narudžbine, razmišljao sam.

Negde između jedanaest i pola dvanaest obično smo nakratko imali direktnu sunčevu svetlost u lokalu. Pokušao sam da se sagnem i iskrenem glavu da bih, ako je moguće, otkrio šta je to prilepljeno za pod, i

zaista, mogao sam, pod posebnim uglom, da primetim ostrvca nečega što je verovatno prosuto gazirano piće. Neko vreme sam ga posmatrao. Pomalo je podsećalo na kartu sveta, kada bi se uklonili neki delovi Azije i Australije. Začkiljio sam. Afrika je baš dobro izgledala. Da i ne govorimo o onome što bi u tom slučaju trebalo da budu Grenland i Aljaska. Ali, razmišljao sam dalje, to je možda samo zbog toga što nisam naročito upoznat sa tačnim izgledom tih oblasti. Neko vreme sam razmišljao o tome koje državne granice najbolje poznajem, ne računajući Švedsku, naravno, i zaključio da sigurno mora biti u pitanju neka zemlja u severnoj Evropi. Malo kasnije, sunce je nestalo iznad krovova. Ali ono lepljivo je ostalo, i jasno se čulo svaki put kada prođem tuda.

Pozvao sam svog šefa Jergena i pitao ga da li bismo mogli da kupimo džoger. Odgovorio mi je da bi to bilo sasvim u redu. I da bi nam i ubuduće mogao biti potreban, kao i da bi bilo lepo da ja prebrišem ceo pod.

„Samo sačuvaj račun“, dodao je.

I tako sam otišao u gvožđaru i kupio jednu od onih kanti sa korpom u kojoj se može cediti voda iz odgo-varajućeg džogera. Napunio sam je toplom vodom, pri čemu mi je palo na pamet da bi možda trebalo da dodam sapun ili neko sredstvo za pranje sudova, mada će se verovatno rastvoriti i ako sama voda bude bila dovoljno topla. Prebrisao sam džogерom pod u celom lokalu. Lepo

je izgledalo. Čitav lokal je delovao prijetnije. Maltene i malo luksuznije. Nekoliko puta sam promenio vodu, i na kraju obrisao i đonove na cipelama. Onda sam se neko vreme bavio menjanjem pozadine na mobilnom telefonu. Uklonio sam jednu, stavio drugu, pa onda zamenio i nju.

Baš kada je bilo vreme ručku, navratio je moj drugar Roger. Kada sam izašao iz ve-cea, on je samo stajao tu i telefonirao. Klimnuo mi je glavom. Onda je ponovo izašao na ulicu. Dvadeset minuta kasnije vratio se i pitao da li može da pojede ostatak hrane koju sam naručio.

„Ako nije problem?“, upitao je, a ja sam mu odgovorio da nije.

Seo je na hoklicu za pultom i počeo da trpa u sebe preostale nudle i meso. Rekao mi je da je prehladen već skoro tri nedelje, ali da prehlada možda konačno prolazi.

„U početku sam osećao samo slab bol u grlu“, počeo je između zalogaja. „Onda je grlo počelo *ozbiljno* da me boli, hoću reći, bolelo me je dok gutam. Pa se spustilo na disajne puteve i pretvorilo se u tako gadan kašalj, znaš već, onaj suvi kašalj, da sam jedva uspevao da spavam. Pozvao sam dom zdravlja i rekao im da mi je potreban penicilin, ali kada sam stigao tamo, temperatura mi se već spustila, a i kašalj je počeo da prolazi. Pa su zato odbili da mi bilo šta prepisu. Rekli su da umesto toga uzimam paracetamol i ponovo dođem samo ako se stanje pogorša. Ali nije se pogoršalo. Bilo mi je sve bolje i bolje.“

Pokušao je da se zakašlje, ali nije uspeo. Uzdahnuo je i zavrteo glavom. Onda je nastavio da jede, sve dok za sobom nije ostavio potpuno čistu aluminijumsku foliju. Odgurnuo je posudu od sebe, pitao da li imamo neke nove filmove, a kada sam mu odgovorio da nemamo, ponovo je uzdahnuo i zagledao se kroz prozor.

„Ništa, onda idem“, rekao je.

Zgrabio je šaku bombona koje obično dajemo deci i izašao. Krenuo sam za njim jer mi je palo na pamet da okačim izbledeli crveni natpis *Otvoreno*.

Ni po podne se nije pojavila nijedna mušterija, pa sam se pozabavio sređivanjem računa. Zalepio sam račun za džoger i kantu. Papire sam izbušio i poređao u fasciklu. Jergen je želeo da se sve radi prema određenom sistemu. Računi za kupovinu idu u zelenu fasciklu, a komunalije u plavu. Zatim ih on lično plati i premesti u zelenu.

Dok sam tako sedeo i prelistavao papire, ponovo mi je pao na pamet čudan račun koji sam dobio. Primetio sam da neke firme pišu iznose tačno do najsitnijeg novčića. Tako na kraju dobijete veoma dugačak broj. Ponekad je prilično teško uočiti onaj malecni zarez između nula. Da li je moguće da se upravo to dogodilo i meni, pomislio sam. Možda su jednostavno izostavili jednu decimalu, ili sam je ja prevideo? Ali ne, ni to nije moguće. Jer, čak i ako se oduzmu dve nule, iznos ostaje ludački visok. Nisam ništa naručivao ni za pedeset sedam hiljada. Setio bih se

toga. A šta li im znači ono WRD? Malo sam prelistavao ne bih li pronašao neki sličan račun među hartijama u fasciklama, ali ničeg na vidiku. Ne, pomislio sam. Mora da je jednostavno negde došlo do greške.

2

Skoro tačno mesec dana kasnije stigla je opomena. Sa kamatom zbog kašnjenja. Iznos je sada porastao na 5.700.150 kruna. Malo sam pažljivije pogledao papir. Bez sumnje, napisali su moje ime i adresu. Nije nedostajao nikakav zarez. Tačan iznos se nije mogao dovesti u sumnju. Ovoga puta račun je poslala firma za naplatu dugova: *SweEx*.

U sredini je jasno pisalo: *Ne obrađujemo predmete. Eventualnu žalbu treba uložiti našim nalogodavcima*. Pa ispod toga broj telefona.

Pozvao sam broj koji je bio odštampan u dnu papira, a tamo me je dočekaio kompjuterski glas koji mi je poželeo dobrodošlicu i dodao:

„Sada možete svojim rečima navesti razlog vašeg poziva.“

Pokušao sam da objasnim šta je u pitanju, ali me je kompjuterski glas prekinuo pre nego što sam završio i saopštio mi da će me preusmeriti na operatera.

„Trenutno ste trideset šesti na redu. Procenjeno vreme čekanja je dva sata i dvadeset pet minuta.“

Pošto sam čekao petnaestak minuta, kompjuterski glas mi je rekao da je procenjeno vreme čekanja sada dva sata i četrdeset minuta. Osmehnuo sam se na ovo besmisleno produženje čekanja, a pošto je sve ionako nesporazum, odlučio sam da im prepustim da to otkriju sami, dok ja izađem napolje na sladoled.

Dan je bio obasjan suncem. Na nebu nije bilo ni oblačka, a temperatura je dostizala blizu trideset stepeni u hladu. Dole kod kioska ljudi su se tiskali u senci isturenog krova, kao da se zaklanjaju od kiše. Neko vreme sam čekao na trgu, ali sam prilično brzo osetio kako me sunce prži po potiljku i vratu, pa sam se i ja nagurao pod isti taj krovčić. Ljudi su ćaskali o svim mogućim stvarima, a onda odjednom čuh kako se jedna starija žena obraća nekom momku od sedamnaest-osamnaest godina:

„Koliko si ti dobio?“

Nisam čuo odgovor, samo njenu reakciju:

„O, pa onda si baš imao sreće.“

Momak je ponovo promumlao nešto. Nije bilo moguće razaznati reči jer su mu usta bila puna sladoleda, a pritom mi je bio okrenut leđima.

„Nego šta“, nastavila je, „u poređenju sa mnogima drugima, prema tebi su bili zaista milostivi.“

Zapitao sam se o čemu to razgovaraju, ali bilo je teško izvući bilo kakav zaključak pošto sam čuo samo njene replike. „To je zbog toga što si još prilično mlad“, iznenada reče žena. „Sigurno najgore prolaze oni kojima je oko četrdeset.“ Momak je ponovo promrmljao nešto kratko i nerazumljivo.

„Nego šta“, nastavila je žena, „jer oni su samo živeli život, a nisu računali na ovo. Mislili su da će sve trajati večno i da će ih država zatim jednostavno častiti. Kako da ne. Tebi će trebati samo četiri-pet godina, i ponovo ćeš biti u redu. A njima... pa...“

Držala je kaput preko ruke i gledala u mom pravcu dok je čekala da njen sin ili unuk ili šta joj je već mogao biti pojede sladoled. Momak je nastavio da mumla, beznadežno tiho. Pokušao sam da se još malo primaknem ne bih li bolje čuo, ali bilo je manje-više nemoguće razaznati reči. „To je ipak mnogo para“, učinilo mi se da sam čuo.

Na kraju je i na mene došao red da kupim sladoled. Kao i obično, odlučio sam se za dve kugle u jednoj čašici. Čokolada sa mentom i maline. Moja dva omiljena ukusa.

Dok sam se vozio nazad liftom, nisam mogao da ne prislušujem jednu devojkicu sa mnoštvom ogrlica na sebi koja je razgovarala telefonom. Delovala je veoma

stresirano. Izvadila je iz tašne veliki rokovnik u kožnom povezu i besciljno ga prelistavala napred-nazad, dok su joj ogrlice zveckale jedna o drugu, i mada joj je kosa bila podignuta u punđu, ipak je u toku razgovora bila prinuđena da svaki čas sklanja jedan pramen sa lica.

„Ali mogla bih da podignem kredit za polovinu iznosa... ne, ja shvatam da... ne, ali ako je reč o polovini iznosa? Da. Okej. Da. Proverila sam sa bankom i obećali su mi deset, ali to je ipak... da.“

Nešto je kratko pribeležila u rokovnik.

„Ali ako budem dobila polovinu novca od tebe... Da. Račun glasi na iznos od...“

Susrela je moj pogled i odjednom začutala. Kao da je tek sada shvatila da sam tu.

Njen sagovornik je nastavio da govori, ali se devojkina zadovoljila time da samo mrmlja svoje odgovore.

Iz nekog razloga, zbog ovih razgovora sam osetio neprijatnost. Učinilo mi se kao da razgovaraju o nečemu što bi trebalo da se tiče i mene, a što sam propustio. Otprilike kao kada ste negde otputovali, pa se zatim vratili, i svi govore o nekoj poznatoj ličnosti koja je rekla nešto strašno zanimljivo, ili pevuše neki letnji hit koji su baš svi čuli, a vi nemate pojma ni o čemu.

Kada sam se vratio u stan, sladoled je bio pri samom kraju. Pokupio sam ostatke iz čašice i slučajno prosuo malo na opomenu koja je i dalje ležala na stolu. Palo

mi je na pamet da oni koji ne plate takvim firmama za naplatu dugova dobiju belešku u registru – a toga je veoma teško otarasiti se, čak i ako se kasnije ispostavi da je u pitanju bila greška.

Kada sam sledeći put pozvao, predstojalo mi je čekanje od samo jednog sata. Ali vreme je ubrzo korigovano i procenjeno na dva sata i sedam minuta. Jednom sam se spustio na pola sata, a najduži period sa kojim sam se suočio bio je šest sati. Uključio sam interfon, ostavio telefon na stolu u dnevnoj sobi i pustio ga da tu leži i poziva. Morao sam da ga uključim na punjač dok sam igrao *Fallout: New Vegas* i slušao *Mahavišnu orkestar*.

Poslepodne se pretvorilo u večer, a večer u noć, i s vremenom sam utonuo u svoje najmelanholičnije raspoloženje. U takvom stanju lako mogu da provedem sate. Ponekad mi se događalo da pritom pustim naročito žalosnu muziku, neku tugaljivu pesmu Džefa Baklija ili grupe *Bon iver*, dakle po mogućstvu nekog izmučenog tipa koji peva o prepuklim srcima i srušenim snovima, da bih zaista mogao da se unesem u bol i tugu. I da samo tako sedim i tonem sve dublje u čežnju i beznade. To je bio sasvim poseban oblik zadovoljstva. Otprilike nalik onome kada čeprkate krastu na nekoj staroj rani – prosto nije moguće prestati. Posle nekog vremena mi je ipak dojadilo, pa sam uzeo da pročitam stare novine. Uspeo sam i da zadremam

na sofi usred neke duge reportaže o projektorima i bežičnim rešenjima za plejere različitih medija.

Stigao sam na red tek u osam ujutru sledećeg dana. Javio se neki visok, blago promukao ženski glas. Počeo sam sa pitanjem na šta to dođavola liči taj njihov sistem za čekanje na vezu.

„Pa to je potpuna ludost“, rekao sam. „Prvo imate jedan sat pred sobom, a onda odjednom dvostruko toliko. Pa onda opet spadnete na polovinu, a pre nego što stignete da kažete keks, čeka vas tri sata.“

Izvinila se i rekla da je sistem i dalje u izgradnji.

„Još pati od nekih dečjih bolesti“, rekla je. „Zamisao je da stvorimo uslugu koja je dinamičnija i bolje prilagođena mušterijama. U sadašnjem stanju stvari, polazi se od dužine razgovora koji je u toku, pa se prema njemu koriguje očekivano vreme čekanja. Ponekad ume da bude pomalo varljiv...“

„Ma nemojte mi reći“, odvratih na to.

„Jeste“, reče ona. „Šta ste želeli da pitate?“

Ispričao sam joj kako sam dobio ovaj račun, kao i da mora da je nekako došlo do greške, pa bih je zamolio da istu ispravi. Pažljivo me je saslušala i objasnila da je sve u redu. Nije u pitanju nikakva greška, a ja nisam prvi koji zove. Rekao sam da nisam ništa naručivao niti sam tražio bilo kakve usluge, ali je ona ostala pri tome da je račun ispravan. Kada sam je upitao o čemu se radi,

uzdahnula je i upitala me da li čitam novine, gledam televiziju ili slušam radio. Morao sam da priznam kako se navedenim slabo bavim.

„Tako znači“, odvratila je, a meni se učinilo da čujem kako se osmehuje negde u daljini, sa druge strane veze. „Sada je vreme da platite.“

3

Vazduh je lagano podrhtavao od vrućine pred prozorom. Mora da je najtopliji dan u godini. Napolju kao da je sve igralo. Dole na trotoaru deca su trčala naokolo i prskala se pištoljima na vodu. Čuo sam kako ushićeno ciče kada ih zapljusne prijatna, hladna voda. Na balkonu preko puta neka žena je otresala tepih. Štektanje mopeda odbijalo se o zidove zgrada. Zamrlo bi, pa se ponovo pojavilo. Zvučalo je kao da neko ide od jednog do drugog ulaza i nešto traži.

„Imate li *Betu* ili *Link*?“, upita žena preko telefona.

„Šta ste rekli?“, odvratih.

„Na koji ste sistem za plaćanje povezani?“

„Nemam pojma“, rekoh. „Koliko znam, ni na jedan.“

„Nijedan?“

„Ne.“

„Ali imate neki plan?“

„Plan?“

„Sigurno imate neki plan otplate, u vezi sa vašim iznosom DS?“

Sačekaao sam trenutak sa odgovorom.

„Mislim da nemam“, rekao sam.

„Niste se registrovali?“, upitala je.

„Ne“, odgovorio sam. „Zar je trebalo?“

Neko vreme je ćutala, pa sam pitao ponovo.

„Da li je trebalo nešto da uradim?“

Nakašljala se.

„Recimo to ovako: Da.“

Osetio sam da moram da sednem.

„Ali šta... Za šta bi to trebalo da platim?“, upitah.

„Za šta?“, odvrati ona.

„Da?“

„Za sve“, rekla je.

„Kako to za sve?“, začudio sam se.

Seo sam na pod oslonjen leđima na zid kuhinje, privukavši kolena do grudi. Farmerke su mi već pomalo izlizane na kolenima. Uskoro će se pojaviti i rupe, hteo ja to ili ne. A smatrao sam da mi one dodaju malo karaktera, mada je jasno da verovatno više nisu u modi.

Malo je sačekala sa odgovorom, ali sam, iako je ćutala, čuo dosadu u njenom dahu.

„Gde se sada nalazite?“, upitala je.

„Kod kuće“, odgovorio sam.

„Kod kuće? Dobro. Pogledajte oko sebe. Šta vidite?“

Podigao sam glavu i pogledao okolo.

„Vidim svoju kuhinju“, rekao sam.

„Aha, a šta vidite u njoj?“

„Eh... sudoperu. Nešto sudova... Sto.“

„Pogledajte kroz prozor.“

„Evo.“

Ustao sam i prišao kuhinjskom prozoru, koji je bio odškrinut za nekoliko centimetara. Tako je stajao celu noć. Možda i već nekoliko dana. Ne sećam se. Toplota je sve više brisala granicu između unutrašnjeg i spoljnog prostora. Jedna ptica je pre neki dan provela sigurno pola sata u mojoj kuhinji. Ne znam koje je vrste bila, ali lepo je izgledala. Lepršala je i tumarala između kuhinjskih elemenata i neko vreme stajala na stolu pre nego što je odletela napolje.

„Šta vidite tamo napolju?“, upitala je iz slušalice.

„Zgrade“, odgovorio sam. „I neko drveće...“

„Još?“

„Još kuća i ulicu, nekoliko automobila...“

„Još?“

„Vidim plavo nebo, sunce, poneki oblak, ljude, decu koja se igraju na trotoaru, odrasle, prodavnice, kafiće... Ljude koji se druže...“

„Upravo tako. Osećate li neki miris?“

„Eh... da.“

Udahnuo sam vazduh sa ulice. Bio je sladak i topao od letnjih mirisa. Cveće, možda neki žbun? I malo bajate hrane? Blag zadah nečeg natrulog, i benzina. Tipičan

letnji miris. Skoro kao u nekoj južnijoj zemlji. Onda se moped ponovo začuo.

„A nešto i osećate, zar ne?“ nastavila je iz slušalice. „Imate osećanja, fantazije, prijatelje i poznanike. Pretpostavljam, i snove?“

Više je nije bilo briga da čeka na moje odgovore.

„Kako to mislite?“ upitao sam.

„Da li noću sanjate?“ nastavila je ona.

„Događa se.“

„Aha. Mislite li da je sve to besplatno?“

Začutao sam na trenutak.

„Pa, doduše, mislio sam...“

„Stvarno ste tako mislili?“ prekinula me je.

Pokušao sam da brzo nešto odgovorim, ali misli su mi samo jurile tamo-amo i nisam uspevao ništa da formulišem. Žena sa druge strane linije nastavila je sa obimnim obrazlaganjem troškova raspodele i odluka i jednokratnih iznosa i sistema za poravnanje. Zvučalo je skoro kao da recituje nešto što je naučila napamet.

„Ali kako može biti tako skupo?“ upitao sam kada sam najzad došao do reči.

„Tja“, odvrtila je. „Život košta.“

Neko vreme sam ćutao jer nisam znao šta da kažem.

„Ali...“, rekao sam na kraju, „ipak ne mogu da verujem da je toliko skup.“

4

Gledao sam u opomenu firme za naplatu dugova. Prevlačio prstom preko mrlja od sladoleda. Osećao sam se kao budala. I razotkriveno, na neki način. Osećao sam se isto kada je pre više godina učiteljica u školi postavljala pitanja koja bi trebalo da otkriju koliko su ljudi nekada ranije bili u zabludi. Ponovo sam pogledao kroz prozor. Deca su išla ulicom, uskoro će nestati iza ugla. Zvuk mopeda gubio se u daljini. Neki čovek je došao biciklom, pa je sišao sa njega i privezao ga za banderu.

„Ali ja sam platio porez“, rekao sam.

Nasmejala se. Ponovo sam se spustio na pod. U ovom trenutku mi je nekako najlepše bilo da sedim tako.

„Ovo nije porez“, odvratila je.

Neko vreme je ćutala kao da očekuje neki komentar, ali nisam znao šta bih rekao, pa je sama nastavila sa pričom.

„Porez. Pa on je dovoljan samo za svakodnevno održavanje. Osim toga, pretpostavljam da niste jedan od onih koji...“

Na trenutak je začutala i čuo sam kako kuca po tastaturi.

„Sada ćemo videti, hoćete li mi reći vaš matični broj?“

Rekao sam joj svoj matični broj i čuo kako ga upisuje. Lupkala je prstima po slušalici dok je čekala.

„Dobro, dakle vi imate... trideset devet godina. Hm... i dosad niste vršili nikakva plaćanja?“

„Ne, nisam imao pojma...“ Prekinula me je usred reči.

„Da, pa onda je jasno da je svota pozamašna.“

Čuo sam kako dalje klikće po ekranu, kao da je trebalo da pregleda još stranica.

„Aha“, nastavila je. „To je mnogo novca.“

Traka sunčeve svetlosti ukazala se nasred kuhinjskog poda. Jedan njen deo mi je prešao preko nogu. Pažljivo sam pomerao šaku napred-nazad, na svetlost, pa izvan nje. Zašto mi niko nije ništa rekao?, razmišljao sam, a predstavnicu vlasti kao da mi je pročitala misli, jer je nastavila prilično strogim tonom.

„Dosadilo mi je već da slušam ljude koji se izgovaraju da nisu znali. Već više od godinu dana imamo kampa-nje na internetu, oglašavamo se u novinama i pružamo obaveštenja u školama i na radnim mestima. Sledeći put obratite malo više pažnje u kafe-kuhinji ili trpezariji.“

„U trpezariji?“

„Da, obično ih okače tamo. Na onim oglasnim tablama.“

„Ali...“, izustio sam i pomerio šaku iz trake sunčeve svetlosti. „Ja nemam nikakvu mogućnost da to platim.“

Nakratko je sasvim začutala.

Pomislio sam na svoj skromni prihod od posla sa nepunim radnim vremenom u video-klubu. Ono malo što mi je preostalo od plate, koja se delimično isplaćivala na ruke, plus jedno malo nasledstvo koje se polako topilo bili su sav moj kapital.

S druge strane, nikada nisam imao ni stvarnih izdataka. Imam mali, stari stan sa niskom kirijom. Nemam nikog drugog da izdržavam osim samog sebe, a nisam ni sklon raskalašnom trošenju. Tu i tamo poneka kompjuterska igrica, ploče, nešto da se prezalogaji, račun za mobilni jedva i da imam, filmove uzimam besplatno iz video-kluba. Ponekad častim Rogera pivom ili ručkom, ali to se u poslednje vreme ne događa naročito često. Smatrao sam sebe slobodnim od svake dodatne ekonomske odgovornosti. Ljudi su gradili karijere, sticali kuće, porodice i decu. Venčavali se, razvodili, osnivali firme i pokretali akcionarska društva. Koristili su usluge računovodstvenih agencija, kupovali trajna stanarska prava, uzimali automobile na lizing, podizali kredite. Meni je sasvim dobro išlo i samom, bez nekog stvarnog društva ili bilo koga drugog ko bi mi se mešao u život.

„To je potpuno nemoguće“, rekao sam. „Imam najviše četrdeset hiljada u banci.“

„A stan?“, odvrtila je.

„Iznajmljujem ga.“

Na trenutak je začutala. Onda je odsečno dodala:

„Trenutak, samo da proverim...“